

NHỮNG YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN QUYẾT ĐỊNH CHỌN NGÀNH HỌC CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC THÀNH ĐÔNG

Linh Thị Huyền
Trường Đại học Thành Đông
Email: linhthihuyen375@gmail.com

Tóm tắt: Bài nghiên cứu nhằm xác định và phân tích những yếu tố ảnh hưởng đến quyết định chọn ngành học của sinh viên tại Trường Đại học Thành Đông. Thông qua khảo sát ngẫu nhiên 200 sinh viên thuộc các ngành học khác nhau, dữ liệu được thu thập bằng bảng hỏi và xử lý thủ công bằng cách tổng hợp, phân loại và tính toán tỉ lệ phần trăm cho từng nhóm yếu tố. Kết quả nghiên cứu cho thấy ba yếu tố ảnh hưởng mạnh nhất đến quyết định chọn ngành học của sinh viên là: cơ hội việc làm sau khi ra trường (81%), sở thích cá nhân (67%) và định hướng từ gia đình (48%). Bên cạnh đó, chất lượng đào tạo (42%) và ảnh hưởng từ bạn bè hoặc truyền thông (19%) cũng được ghi nhận, nhưng ở mức độ thấp hơn. Nghiên cứu từ đó đề xuất một số khuyến nghị giúp nhà trường cải thiện hoạt động tư vấn tuyển sinh và định hướng nghề nghiệp cho sinh viên.

Từ khóa: cơ hội, ngành học, sinh viên, Trường Đại học Thành Đông, ý định lựa chọn

FACTORS INFLUENCING STUDENTS' DECISION TO CHOOSE A MAJOR AT THANH DONG UNIVERSITY

Linh Thi Huyen
Thanh Dong University
Email: linhthihuyen375@gmail.com

Abstract: This study aims to identify and analyze the factors influencing students' decisions in choosing academic majors at Thanh Dong University. A random survey was conducted with 200 students from various majors. Data were collected through structured questionnaires and manually processed by grouping responses and calculating the percentage for each factor. The results indicate that the three most influential factors are: job opportunities after graduation (81%), personal interests (67%), and family orientation (48%). In addition, educational quality (42%) and peer or media influence (19%) were also recorded, though to a lesser extent. Based on these findings, the study proposes several recommendations for improving academic advising and career orientation activities at the university.

Keywords: opportunity, academic major, students, Thanh Dong University, choice intention

Nhận bài: 20/07/2025

Phản biện: 20/08/2025

Duyệt đăng: 25/08/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh giáo dục đại học ngày càng cạnh tranh, quyết định chọn ngành học không chỉ ảnh hưởng đến kết quả học tập mà còn định hình tương lai nghề nghiệp của sinh viên. Các nghiên cứu tại Việt Nam chỉ ra rằng, bên cạnh năng lực cá nhân và sở thích, “các yếu tố như chất lượng đào tạo, cơ sở vật chất, học phí, tín nhiệm từ gia đình và khả năng việc làm sau khi tốt nghiệp là những nhân tố quan trọng tác động đến lựa chọn ngành học” (Ngoc Dao & Thorpe, 2015, tr. 668).

Nhiều nghiên cứu trong và ngoài nước đã chỉ ra rằng quyết định chọn ngành học của học sinh, sinh viên chịu ảnh hưởng bởi sự kết hợp giữa các yếu tố cá nhân (như sở thích, năng lực, mục tiêu) và yếu tố xã hội (như gia đình, thông tin thị trường, truyền thông). Trinh et al. (2024) xác định rằng thảo luận với cha mẹ, cơ hội việc làm và mức độ sẵn có của thông tin là những yếu tố then chốt trong quá trình ra quyết định học đại học. Tương tự, nghiên cứu của Mate & McDonald (2019) cũng nhấn mạnh ảnh hưởng mạnh mẽ từ gia đình,

đồng thời cho thấy sinh viên có xu hướng cân nhắc giữa kỳ vọng xã hội và bản sắc cá nhân. Trong bối cảnh Việt Nam, Hoa và Hạnh (2019) ghi nhận rằng chất lượng đào tạo, học phí và định hướng từ phụ huynh là những yếu tố phổ biến ảnh hưởng đến lựa chọn trường đại học. Công (2018) cũng cho thấy truyền thống gia đình và khả năng tìm việc làm sau khi ra trường là hai yếu tố quan trọng tác động đến học sinh lớp 12 tại Đà Nẵng. Những khảo cứu này là nền tảng tham chiếu quan trọng cho nghiên cứu hiện tại, góp phần làm rõ bối cảnh lựa chọn ngành học của sinh viên Trường Đại học Thành Đông.

Bên cạnh đó, nghiên cứu gần đây về sinh viên chuyên ngành tiếng Anh tại Việt Nam năm 2025 cũng xác định bốn nhóm nhân tố chính: học thuật (academic), cá nhân (personal), kinh tế (economic) và ảnh hưởng từ người khác (influence from others), đồng thời nhấn mạnh vai trò quan trọng của yếu tố nghề nghiệp và tư vấn gia đình (Nguyen et al., 2025, tr. 42).

Đối với Trường Đại học Thành Đông, hiểu rõ các nhóm nhân tố này sẽ hỗ trợ nhà trường thiết kế chương trình tư vấn tuyển sinh hiệu quả, đào tạo sao cho phù hợp năng lực và mong muốn của sinh viên, đồng thời phản ánh đúng yêu cầu thị trường lao động trong tương lai.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu sử dụng phương pháp định lượng với kỹ thuật khảo sát bằng bảng hỏi nhằm thu thập dữ liệu từ sinh viên Trường Đại học Thành Đông. Mẫu khảo sát được chọn theo phương pháp chọn mẫu ngẫu nhiên đơn, với tổng số 200 sinh viên đến từ các khoa, ngành khác nhau. Bảng hỏi được thiết kế với các câu hỏi đóng (dạng lựa chọn và thang đo Likert 5 mức độ) nhằm đo lường mức độ ảnh hưởng của các yếu tố như: sở thích cá

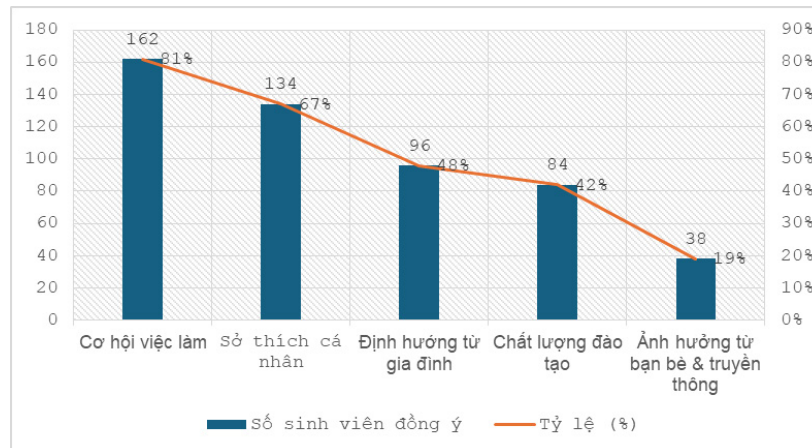
nhân, định hướng từ gia đình, cơ hội việc làm, chất lượng đào tạo, ảnh hưởng từ bạn bè và truyền thông. Dữ liệu sau khi thu thập được tổng hợp, mã hóa và xử lý thủ công bằng cách tính toán tần suất, tỷ lệ phần trăm và so sánh mức độ ảnh hưởng giữa các yếu tố. Việc xử lý không sử dụng phần mềm thống kê chuyên dụng, mà thực hiện theo phương pháp thống kê mô tả cơ bản nhằm phản ánh chân thực xu hướng lựa chọn ngành học của sinh viên.

2.2. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

2.2.1. Kết quả nghiên cứu

Từ kết quả khảo sát 200 sinh viên đang theo học tại Trường Đại học Thành Đông, nghiên cứu đã xác định được năm nhóm yếu tố chính ảnh hưởng đến quyết định lựa chọn ngành học. Các yếu tố này được trình bày trong Biểu đồ 1, kèm theo tỷ lệ phần trăm sinh viên lựa chọn đồng ý với từng yếu tố.

Biểu đồ 1. Tỷ lệ sinh viên đồng ý với các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định chọn ngành học

(Nguồn: số liệu do tác giả xử lý)

Qua đó có thể đánh giá như sau:

Thứ nhất, cơ hội việc làm sau tốt nghiệp là yếu tố chiếm tỷ lệ cao nhất với 162 sinh viên (81%) đồng thuận. Điều này phản ánh nhận thức thực tế và xu hướng định hướng nghề nghiệp rõ ràng của sinh viên hiện nay. Trong bối cảnh thị trường lao động nhiều biến động, việc lựa chọn ngành học gắn với khả năng tìm được việc làm ổn định trở thành ưu tiên hàng đầu. Đây cũng là lời cảnh báo cho các ngành học có tỷ lệ thất nghiệp cao cần điều chỉnh lại nội dung đào tạo, gắn với nhu cầu thị trường.

Thứ hai, sở thích cá nhân được 134 sinh viên (67%) lựa chọn, cho thấy yếu tố đam mê và năng lực cá nhân vẫn đóng vai trò quan trọng, dù không vượt qua được tính thực tế của cơ hội nghề nghiệp. Kết quả này cho thấy sinh viên ngày nay biết dung hòa giữa lý trí và cảm xúc trong việc định hướng tương lai, tạo tiền đề cho sự gắn bó lâu dài với ngành nghề đã chọn.

Thứ ba, định hướng từ gia đình được ghi nhận

ở 48% sinh viên, một con số đáng kể nhưng không chiếm ưu thế. Điều này phần nào phản ánh sự thay đổi trong tư duy lựa chọn nghề nghiệp của thế hệ trẻ, khi họ bắt đầu chủ động và có chính kiến riêng trong những quyết định quan trọng.

Thứ tư, chất lượng đào tạo của trường đại học, bao gồm đội ngũ giảng viên, chương trình học và cơ sở vật chất nhận được sự đồng thuận từ 42% sinh viên. Đây là yếu tố nhà trường có thể kiểm soát và cải thiện nhằm gia tăng sức hút tuyển sinh, đồng thời tạo điều kiện để sinh viên phát triển năng lực trong suốt quá trình học tập.

Thứ năm, ảnh hưởng từ bạn bè và truyền thông là yếu tố ít được đánh giá cao nhất, chỉ có 38 sinh viên (19%) đồng ý. Kết quả này phản ánh rằng sinh viên không còn bị cuốn theo đám đông hoặc ảnh hưởng từ mạng xã hội khi lựa chọn ngành học, một tín hiệu tích cực về tính độc lập và ý thức nghề nghiệp cá nhân.

Biểu đồ 1 cho thấy sự chênh lệch đáng kể giữa các yếu tố, đặc biệt là khoảng cách rõ rệt giữa nhóm yếu tố mang tính cá nhân và nhóm yếu tố mang tính ngoại vi.

Tóm lại, dữ liệu khảo sát cho thấy quyết định chọn ngành học của sinh viên phần lớn bị chi phối bởi các yếu tố liên quan đến tính thực tiễn và định hướng cá nhân. Ba yếu tố có mức ảnh hưởng cao nhất là: cơ hội việc làm, sở thích cá nhân, và định hướng từ gia đình. Điều này đặt ra yêu cầu cho nhà trường trong việc tăng cường tư vấn hướng nghiệp, công bố thông tin thị trường lao động, và hỗ trợ sinh viên ra quyết định dựa trên nhu cầu thực tế kết hợp với năng lực bản thân.

2.2.2. Thảo luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy rằng cơ hội việc làm là yếu tố có ảnh hưởng lớn nhất đến quyết định chọn ngành học, chiếm tỷ lệ 81%. Điều này phù hợp với xu hướng chung trong bối cảnh hiện nay khi sinh viên ngày càng chú trọng đến giá trị thực tiễn và khả năng đảm bảo tài chính sau tốt nghiệp. Kết quả này cũng tương đồng với nghiên cứu của Ngoc Dao & Thorpe (2015), cho rằng khả năng tìm được việc làm là yếu tố then chốt trong lựa chọn chuyên ngành.

Sở thích cá nhân đứng thứ hai với 67%, cho thấy sinh viên vẫn quan tâm đến sự phù hợp giữa ngành học và năng lực, đam mê cá nhân. Điều này chứng minh rằng yếu tố nội sinh vẫn giữ vai trò quan trọng trong quyết định học tập, mặc dù không chiếm ưu thế tuyệt đối.

Đáng chú ý, tỷ lệ sinh viên chịu ảnh hưởng từ gia đình (48%) và bạn bè/truyền thông (19%) phản ánh xu hướng tự chủ hóa trong nhận thức và quyết định nghề nghiệp của giới trẻ. Họ không còn phụ thuộc quá nhiều vào ý kiến ngoại vi, mà có khuynh hướng độc lập và cân nhắc kỹ lưỡng dựa trên thông tin và trải nghiệm cá nhân.

Kiến nghị

Đối với nhà trường:

Cần đẩy mạnh công tác tư vấn hướng nghiệp, không chỉ vào mùa tuyển sinh mà nên thực hiện xuyên suốt quá trình học tập của sinh viên, đặc biệt từ năm đầu.

Cung cấp đầy đủ và minh bạch thông tin về các ngành đào tạo, bao gồm mô tả chương trình học, kỹ năng cần có, triển vọng nghề nghiệp, cơ hội thực tập và kết nối doanh nghiệp.

Cải tiến nội dung chương trình đào tạo theo hướng ứng dụng, gắn với nhu cầu thực tế của thị trường lao động, đồng thời tăng cường kỹ năng mềm và kỹ năng nghề nghiệp cho sinh viên.

Đối với sinh viên:

Nên chủ động trong việc tìm hiểu thông tin thị trường lao động, ngành nghề tương lai và yêu cầu tuyển dụng từ sớm.

Tự đánh giá bản thân một cách khách quan, từ đó lựa chọn ngành học phù hợp với năng lực, sở thích và mục tiêu cá nhân.

Tránh chạy theo xu hướng ngắn hạn hoặc bị ảnh hưởng bởi những thông tin thiếu kiểm chứng từ mạng xã hội hay bạn bè.

Đối với phụ huynh:

Cần đóng vai trò là người định hướng và hỗ trợ tinh thần, tạo điều kiện để con em mình được lựa chọn ngành học phù hợp với bản thân.

Tránh áp đặt quan điểm cá nhân, đồng thời nên đồng hành cùng con trong quá trình tìm hiểu ngành học, nghề nghiệp, qua đó hình thành sự lựa chọn bền vững và có trách nhiệm.

Hạn chế và hướng nghiên cứu tiếp theo

Mặc dù nghiên cứu đã cung cấp những kết quả hữu ích về các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định chọn ngành học của sinh viên Trường Đại học Thành Đông, nhưng vẫn tồn tại một số hạn chế nhất định cần được thừa nhận để làm rõ phạm vi và độ tin cậy của kết quả.

Thứ nhất, quy mô mẫu giới hạn trong phạm vi một trường đại học với 200 sinh viên khiến kết quả có tính đặc thù cao, chưa thể đại diện cho toàn bộ sinh viên trong khu vực hay trên phạm vi quốc gia. Bên cạnh đó, các ngành học được khảo sát chưa phân bố hoàn toàn đồng đều, có thể gây sai lệch nhẹ trong tỷ lệ phản hồi giữa các nhóm ngành.

Thứ hai, phương pháp khảo sát chủ yếu dựa trên bảng hỏi đóng với xử lý dữ liệu thủ công có thể làm giảm độ sâu trong phân tích, đặc biệt khi muốn khám phá động cơ tiềm ẩn hoặc yếu tố tâm lý – xã hội phức tạp phía sau quyết định chọn ngành học. Những yếu tố mang tính định tính như cảm xúc, kỳ vọng gia đình, áp lực xã hội,... chưa được khai thác toàn diện.

Thứ ba, nghiên cứu chưa phân tích sự khác biệt theo biến nhân khẩu học như giới tính, năm học, hoặc xuất thân vùng miền, những yếu tố có thể tác động rõ rệt đến nhận thức và lựa chọn ngành học của sinh viên.

Từ những hạn chế trên, nghiên cứu đề xuất một số hướng phát triển tiếp theo:

Mở rộng phạm vi khảo sát sang nhiều trường đại học khác nhau, thuộc các khu vực và loại hình đào tạo (công lập - tư thục), để so sánh và đối chiếu kết quả nhằm tăng độ khái quát.

Kết hợp phương pháp định tính như phỏng vấn sâu hoặc thảo luận nhóm (focus group) để làm rõ thêm động cơ cá nhân, ảnh hưởng gia đình - xã hội và trải nghiệm lựa chọn ngành học thực tế của sinh viên.

Phân tích các nhóm đối tượng khác nhau theo nhóm ngành, giới tính, năm học hoặc trình độ học lực để khám phá sự khác biệt về mức độ ảnh hưởng của từng yếu tố, từ đó cung cấp những gợi ý chuyên biệt cho công tác tư vấn.

Việc tiếp tục nghiên cứu sâu rộng về chủ đề này không chỉ mang lại giá trị học thuật, mà còn góp phần nâng cao hiệu quả định hướng nghề nghiệp trong bối cảnh giáo dục đại học đang chuyển mình mạnh mẽ theo nhu cầu xã hội.

III. KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

Kết quả nghiên cứu đã xác định được năm nhóm yếu tố ảnh hưởng đến quyết định chọn ngành học của sinh viên Trường Đại học Thành Đông, bao gồm: cơ hội việc làm sau khi ra trường, sở thích cá nhân, định hướng từ gia đình, chất lượng đào tạo

và ảnh hưởng từ bạn bè hoặc truyền thông. Trong đó, ba yếu tố có tác động mạnh mẽ nhất là: (1) cơ hội việc làm (81%), (2) sở thích cá nhân (67%) và (3) định hướng từ gia đình (48%).

Những phát hiện này cho thấy sinh viên hiện nay có xu hướng kết hợp hài hòa giữa tư duy thực tiễn (ưu tiên khả năng việc làm), định hướng cá nhân (tự đánh giá sở thích và năng lực) và ảnh hưởng xã hội gần gũi (ý kiến gia đình). Việc chọn ngành học không còn thuần túy theo cảm tính hay chạy theo trào lưu, mà là một quá trình ra quyết định có cân nhắc, phản ánh sự trưởng thành trong nhận thức nghề nghiệp của sinh viên hiện đại.

Tuy nhiên, mức độ ảnh hưởng của các yếu tố như chất lượng đào tạo (42%) và ảnh hưởng từ bạn bè, truyền thông (19%) cho thấy vẫn còn không ít sinh viên thiếu thông tin đầy đủ về chương trình học, định hướng nghề nghiệp và môi trường đào tạo. Đây là cơ hội cũng như thách thức cho các bên liên quan trong việc cải thiện cách tiếp cận và hỗ trợ sinh viên trong quá trình chọn ngành học phù hợp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Công, P. T. (2018). *Nghiên cứu các yếu tố chọn trường đại học của học sinh lớp 12 tại TP. Đà Nẵng (Luận văn thạc sĩ)*. Trường Đại học Kinh tế – Đại học Đà Nẵng.
- Hoa, N. T. A., & Hạnh, N. T. H. (2019). Các nhân tố ảnh hưởng đến quyết định chọn trường đại học của học sinh THPT tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu. *Tạp chí Khoa học Yersin*, 6, 67–76.
- Mate, S., & McDonald, M. (2019). *Influences on career identity in Vietnamese students at an international university*. RMIT University Vietnam.
- Ngoc Dao, M. T., & Thorpe, A. (2015). What factors influence Vietnamese students' choice of university? *International Journal of Educational Management*, 29(5), 666–681. <https://doi.org/10.1108/IJEM-08-2014-0110>
- Nguyen, L. T., Nguyen, U. T. X., Nguyen, H. D. T., & Do, K. Q. (2025). Factors influencing English-majored Vietnamese students' decision to choose a specialization. *International Journal of Research in Engineering, Science and Management (IJRESM)*, 8(3), 41–44.
- Trinh, T. M., Le, T. T. K., Le, K. M. A., Nguyen, C., & Tran, T. N. (2024). Shaping choices: Factors influencing Vietnamese high school students' transition to higher education. *Higher Education*, 1–23. <https://doi.org/10.1007/s10734-024-01384-x>